

EMIL ADAMEC

Konference

Architektonické vzpoury: Krása a ošklivost v architektuře, Oslo 2023

Konferenci pořádá norská *Architektonická vzpoura* (každoročně udělující Grössovu medaili nejošklivějším modernistickým stavbám a zároveň čestnou cenu nejkrásnějším tradicionalistickým stavbám) společně se Školou architektury a designu v Oslu (AHO), norskou pobočkou INTBAU a sdružením *Civilizace (Sivilisasjonen)*. Iniciátorem celé akce je Anders Moen Hagalisletto.

Skandinávie se totiž odklání od experimentu modernismu a navrácí se k osvědčené tradicionalistické architektuře. Například na Norské univerzitě vědy a technologie (NTNU) studenti pod vedením profesora Branka Mitroviće navrhují ve stylu klasicismu. Loni bylo *Architektonickou vzpourou* nominováno 11 nejošklivějších modernistických budov včetně Národního muzea nebo Munchova muzea v Oslu, naopak čestnou cenu získalo 11 krásných tradicionalistických novostaveb a mezi nimi též Ramme Fjordhotell ve Hvitstenu nebo Torget 4 v Skudeneshavnu. Hlasující občané rozhodli o pořadí v obou nominovaných skupinách. Letošní konference byla věnována památce významného norského aktivisty Auduna Engha, který se aktivně snažil zastavit zneužívání moci modernistů v architektuře. Hlavním hostem byl profesor James Stevens Curl. Konference se konala ve staré radnici Gamle Raadhus a měla dvě sekce. Profesor Curl promluvil k tématům odpovídajícím jeho stejnojmenným knihám. Modernismus je pro něj hluboce nemorální a společensky destruktivní projekt, proti kterému by se mělo aktivně bojovat. Následovaly krátké prezentace a panelové diskuse mezi řečníky a přizvanými hosty, jako např. psychologem Saherem Sourourim, interiérovou designérkou Taran Grønlie, redaktorem Carlem W. Korsnesem, a samozřejmě za přítomnosti publika. Program první sekce *Ošklivost* se konal 12. května, uvedl jej Anders Moen Hagalisletto, který předal slovo Arne Sødalovi, jenž přednesl prezentaci na počest Auduna Engha a jeho dlouholeté aktivní spolupráce s ním. Audun Engh zachránil počátkem 90. let slavnou čtvrt Grønerløkka v Oslu před demolicí a byl

spolu s princem Karlem III (nyní britským králem Karlem III) zakládajícím členem INTBAU. Poté vystoupil Curl s přednáškou *Tvorba Dystopie* a představil hlavní aspekty svého výzkumu, v němž popsal drsnou a překvapivou změnu architektonického stylu, k níž došlo s modernistickou revolucí, a jak se tomuto „stylu“ podařilo přežít – navzdory jeho nedostatečné estetické hodnotě. Přechod od klasické a vernakulární architektury vznikl v Německu a Francii, ale brzy si našel cestu do Ameriky prostřednictvím evangelisty (a sympatizanta nacismu) Philipa Johnsona. Následovala přednáška historika z Osla a Oxfordu Ulfa Andenæse *Naše invaze do krajiny: Odvážný nový svět. Zabíjení rozmanitosti*, kde zdůraznil rozdíl mezi dřívější a vzácnou stavební tradicí, která oslavovala krásu, oproti modernistické *oslavě ošklivosti* a navázal na svou knihu *Architektonické osídlení*. V další prezentaci *Ošklivost a krása v norském stavebním zákonu – případ organizovaného zločinu* Eskild Narum Bakken pojmenoval funkcionalismus jako organizovaný zločin a spojil tento argument se svou prací o estetice a stavebním zákonu, kde ošklivost bude *de iure* zakázána. Předložil záznamy o trestných činech s fotografiemi *před* a *po* a identifikoval žalobce (lidé), žalované (modernismus/funkcionalismus) a zákon (stavební zákon/estetické předpisy). Podle něj by mělo platit, že cokoli na úkor estetiky není legální, a to s ohledem na polohu, okolí (*např. to zde nemůžete postavit*), podstatu a funkci (*kostel nesmí vypadat jako kancelářská budova*) atd. Představil zákon proti modernismu jako zločinu proti lidskosti. CIAM (1929) označil za organizovaný zločin, jehož deklarovaným cílem je ničení krásy a tradice a indoktrinace veřejnosti a studentů. Michael Diamant se *Švédskou vzpourou proti ošklivosti* nepřijel, a proto jsem jeho přednášku nahradil svou prezentací *1918 – konec monarchií a 20. století ošklivosti v umění a architektuře*. Program druhé sekce konference *Krása* se konal 15. května a zahájila jej přednáška J. S. Curla *Anglické viktoriánské kostely*. Odhalil

osobnosti a události, které formovaly náboženské klima daného období, s bohatou ukázkou rozmanitosti a krásy viktoriánských kostelů. V prezentaci *Uvnitř kreslířské školy Christiania v 19. století* přiblížila Nadia Buer Haugenová estetiku barevnosti a kreslířské vzdělání v klasickém architektonickém vzdělávání. Přednáška byla hlubokým vhlednutím do učebny školy architektury z 80. let 19. století a dále, a ukázala praktické kresby norských studentů, kteří kreslili ornamenty a staré tradiční domy v rámci národnostních hnutí v Norsku, které se chtělo stát nezávislým státem (Norsko bylo v této době pod nadvládou Švédska). Kristian Hoff-Andersen se zabýval tématem *Kostel Paulus, Grønerløkka – krása dělnické třídy v Oslu v 90. letech 19. století* v kontextu vzniku, nadčasovosti architektonických detailů a historie. Gotický kostel byl diplomovou prací slavného architekta Henrika Bulla (1864–1953) na škole architektury. Kostel byl nedávno obnoven do původního interiéru – s úchvatnou krásou a Hoff-Andersen představil kostel od jeho výstavby až po jeho dnešní časté využívání. Tor Olav Austigard vystoupil s přednáškou nazvanou *Krása ve vrstvení detailů, objektivita estetických soudů* a zkoumal prostor pro kreativitu a myšlení v rozsáhlých tradicích Norska, Evropy a Japonska s vědeckými poznatky o významu *fraktálů* v opozici k modernistické architektuře. Švédský tradicionalistický architekt Eric Norin ze stockholmského ateliéru *Tradition Arkitekter* uzavřel přednáškový blok, shrnul současnou situaci *Nové klasické architektury ve Švédsku* a dal naději a inspiraci dalším skupinám propagujícím klasickou a vernakulární architekturu. Zajímavý program probíhal i v dalších dnech, mimo jiné výlet do Norského muzea lidové architektury, procházka za architekturou Osla, koncert v kostele sv. Jakuba a závěrečná večere konference. V tuto chvíli se připravuje další ročník konference BUA 2024, na který se příznivci tradicionalismu mohou těšit.

[HTTPS://ARKITEKTUROPPRORET.NO/CURL/](https://arkitekturopproret.no/curl/)